

Les 11: Rentmeesterschap en zendingswerk: een andere manier van leven

1. Geld, zekerheid en de kunst van het ontvangen (2 Korintiërs 8:1-5; 9:8-11)

Geld speelt vandaag een enorme rol in ons dagelijks leven. We gebruiken het om te eten, wonen, reizen en studeren. We sparen voor later, verzekeren ons tegen onverwachte gebeurtenissen en denken na over onze pensioenvoorziening. Voor velen staat geld bovendien voor veiligheid, onafhankelijkheid en vrijheid. Wie voldoende financiële middelen heeft, kan zich gemakkelijker een toekomst voorstellen waarin hij niet afhankelijk is van anderen. Daarom is geld in de Bijbel nooit alleen een praktisch onderwerp. Het raakt aan **vertrouwen**. **Waar zoeken wij zekerheid? Wat vinden wij noodzakelijk om gelukkig te kunnen leven? Wanneer hebben wij “genoeg”?**

Dat maakt de opening van 2 Korintiërs 8 bijzonder interessant. Paulus beschrijft de gemeenten in Macedonië als mensen die “**in grote beproeving van verdrukking**” verkeerden en tegelijk “**diepe armoede**” kenden. Toch was er bij hen “**een overvloedige blijdschap**” en “**rijkdom van hun vrijgevigheid**” (8:2). Vanuit onze economische logica klinkt dat bijna tegenstrijdig. Armoede verkleint normaal gesproken juist de ruimte om te geven.

John M. G. Barclay, een vooraanstaand Paulusonderzoeker, heeft erop gewezen dat Paulus in deze passage een verrassende voorstelling van rijkdom gebruikt. **Rijkdom heeft bij Paulus te maken met wat iemand met zijn middelen doet en hoe hij ze laat doorstromen naar anderen. De Macedoniërs zijn materieel arm, maar in hun vrijgevigheid worden zij op een bepaalde manier “rijk”.**

Dat helpt ons om vers 5 te begrijpen: “**En zij gaven zichzelf eerst aan de Here en daarna aan ons.**” Hun financiële bijdrage is ingebed in een veel bredere beweging van zelfovergave. Hun bezit staat binnen hun relatie met God en met andere gelovigen. Hier ontstaat een belangrijke spanning met onze moderne cultuur. We leren vaak om financiële onafhankelijkheid na te streven. De Bijbel waardeert verstandig omgaan met middelen, werken en vooruitdenken. **Tegelijk kan financiële onafhankelijkheid gemakkelijk omslaan in de gedachte dat een goed leven uiteindelijk een leven is waarin we niemand nodig hebben. Paulus tekent een ander beeld. Gods voorzienigheid krijgt gestalte binnen een gemeenschap waarin mensen elkaar dragen.**

Dat wordt nog duidelijker in 2 Korintiërs 9:8-11. God kan “**alle genade overvloedig**” schenken, zodat gelovigen “**in alles te allen tijde van alles genoeg hebben**” en vervolgens “**overvloedig kunnen zijn in ieder goed werk**”. De overvloed heeft dus een richting. Wat iemand van God ontvangt, kan opnieuw tot zegen van anderen worden.

Dit is ook een plaats waar voorzichtigheid nodig is. Deze tekst belooft geen persoonlijke financiële voorspoed aan iedereen die royaal geeft. Paulus spreekt over Gods voorziening met het oog op goede werken, gerechtigheid en vrijgevigheid. Het zogenaamde “geef meer en God zal je rijker maken” evangelie vindt hier geen steun. De overvloed die Paulus beschrijft, blijft verbonden met het vermogen om anderen te dienen.

Hetzelfde geldt voor de Macedoniërs. Hun voorbeeld mag ons uitdagen, maar hun situatie mag niet worden gebruikt om financieel kwetsbare mensen onder druk te zetten. Paulus

zegt later expliciet dat een gave aanvaardbaar is “naar wat iemand heeft, niet naar wat hij niet heeft” (8:12).

Daarmee ontstaat een interessante christelijke visie op bezit. Wij mogen sparen, plannen en verantwoord omgaan met geld. Tegelijk oefenen we ons in vertrouwen, omdat ons bezit uiteindelijk geen absolute zekerheid kan bieden. En wanneer er binnen de gemeenschap nood ontstaat, wordt onze overvloed een mogelijke vorm van Gods voorzienigheid voor iemand anders. Misschien is daarom de belangrijkste financiële vraag voor ons verrassend eenvoudig: *Wat heb ik eigenlijk nodig om tevreden te kunnen leven?*

Samen overleggen

1. Welke plaats heeft geld vandaag in onze ideeën over veiligheid, vrijheid en succes?
2. Waarom is de combinatie van “diepe armoede” en “rijkdom van vrijgevigheid” in 2 Korintiërs 8:2 zo opvallend?
3. Wat verandert er wanneer wij ons bezit zien als iets dat ons tijdelijk is toevertrouwd?
4. Hoe kunnen we verstandig sparen en tegelijk vermijden dat financiële zekerheid onze diepste vorm van vertrouwen wordt?
5. Wat betekent Gods voorzienigheid volgens 2 Korintiërs 9:8–11?
6. Wat zou “genoeg” betekenen in onze huidige levensstijl?

2. De rijkdom van Christus: wanneer geven een manier van leven wordt

2 Korintiërs 8:6–15; Filippenzen 2:5–8

Na het voorbeeld van de Macedoniërs brengt Paulus de gemeente bij Christus. In vers 9 staat het theologische hart van zijn argument: “U kent immers de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij omwille van u arm is geworden, terwijl Hij rijk was, opdat u door Zijn armoede rijk zou worden.”

De officiële les verbindt “rijk” met Christus’ pre-existentie en “arm” met Zijn menswording. Dat sluit goed aan bij Johannes 17:5 en Filippenzen 2:6–8. Christus deelt in de heerlijkheid van de Vader en kiest vervolgens de weg van menselijke kwetsbaarheid, dienstbaarheid en uiteindelijk het kruis.

Toch is er nog een interessante exegetische mogelijkheid. Barclay betoogt dat Paulus met “rijkdom” en “armoede” niet uitsluitend bezitstoestanden beschrijft. Christus is “rijk” juist in Zijn vermogen om Zichzelf te delen. Zijn rijkdom stroomt naar anderen. Zijn armoede bestaat in de vernedering die Hij vrijwillig op Zich neemt. Zo wordt 2 Korintiërs 8:9 rechtstreeks verbonden met het geven van de Korintiërs. Dat maakt Christus meer dan een voorbeeld van iemand die bereid was een offer te brengen. Zijn leven onthult een nieuwe manier van omgaan met macht en bezit. Hij gebruikt Zijn positie ten dienste van anderen.

Hier kunnen we een moderne vraag stellen. In onze samenleving wordt succes vaak gemeten aan de hand van wat iemand bezit, bereikt of kan controleren. Hoe hoger iemand

staat, hoe meer mogelijkheden hij heeft om zijn eigen belangen te beschermen. Jezus laat een heel andere vorm van grootheid zien. **Zijn macht wordt zichtbaar in dienstbaarheid.**

Dat betekent ook dat christelijke stewardship veel breder is dan financiële giften. Geld is slechts één van de middelen waarover wij beschikken. **Tijd, opleiding, invloed, vaardigheden, gastvrijheid, aandacht en relaties** kunnen allemaal instrumenten worden waarmee Christus' zelfgevende liefde zichtbaar wordt.

De officiële les spreekt terecht over **"jezelf geven"** in de les van woensdag. Dat is precies wat Paulus in 8:5 over de Macedoniërs schrijft. Een financiële gave heeft haar diepste betekenis wanneer zij voortkomt uit een leven dat beschikbaar is voor God en voor anderen. Tegelijk blijft Paulus opmerkelijk praktisch. Hij zegt in 8:12 dat een gave wordt beoordeeld naar wat iemand heeft. Hij vraagt geen uniform offer. De gemeente moet haar liefde zichtbaar maken binnen haar werkelijke mogelijkheden.

De vraag die uit deze passage voortkomt, is daarom persoonlijker dan "Hoeveel geef ik?" We kunnen ons afvragen: **Welke delen van mijn leven houd ik angstvallig voor mezelf en welke delen stel ik beschikbaar voor God en voor anderen?**

Samen overleggen

1. Wat bedoelt Paulus met de "rijkdom" van Christus in 2 Korintiërs 8:9?
2. Hoe helpen Johannes 17:5 en Filippiëzen 2:6–8 ons om dit vers beter te begrijpen?
3. Wat leert Christus ons over de manier waarop macht, bezit en status gebruikt kunnen worden?
4. Welke vormen van zelfgave hebben in onze samenleving weinig financiële waarde, maar kunnen voor anderen enorm belangrijk zijn?
5. Kan iemand heel veel geld geven en toch weinig van Christus' zelfgevende houding laten zien?
6. Welke persoonlijke gave of mogelijkheid van jezelf zou je meer kunnen inzetten voor anderen?

3. Wanneer geld gemeenschap wordt

2 Korintiërs 8:13–24; 9:12–15; Romeinen 15:26–27

Paulus heeft een concreet probleem voor ogen: er is nood onder gelovigen in Judea en de gemeenten elders worden uitgenodigd om bij te dragen. Toch krijgt de collecte in zijn denken een veel grotere betekenis. In 8:13–14 spreekt Paulus over **"gelijkheid"**. Hij wil niet dat de ene groep zwaar belast wordt terwijl de andere comfortabel blijft. Hij verwijst vervolgens naar het manna in de woestijn: **"Wie veel verzameld had, had niets over, en wie weinig verzameld had, kwam niets tekort"** (8:15).

Dit is een krachtige Bijbelse herinnering. Israël moest leren vertrouwen op Gods dagelijkse voorziening. Het manna kon niet onbeperkt worden opgehoopt als bescherming tegen een onzekere toekomst. In 2 Korintiërs gebruikt Paulus dit verhaal om na te denken over de verhouding tussen overvloed en gebrek binnen de christelijke gemeenschap.

Daarmee krijgt geld een relationele betekenis. Mijn overvloed kan verbonden raken met jouw nood. Jouw huidige gebrek hoeft niet jouw permanente positie te worden, en mijn huidige overvloed hoeft niet permanent uitsluitend voor mij beschikbaar te blijven. Paulus verwacht zelfs dat de situatie in de toekomst kan veranderen: vandaag kunnen de Korintiërs helpen; later kunnen anderen hen helpen (8:14). **Dat is solidariteit zonder neerbuigendheid. De ontvanger wordt niet gereduceerd tot iemand die altijd moet ontvangen. De gever wordt evenmin verheven tot weldoener. Beide behoren tot dezelfde gemeenschap.**

In de Grieks-Romeinse wereld waren giften vaak verbonden met patronage, wederkerigheid en eer. Weldoeners konden door hun financiële bijdragen aanzien en invloed verwerven binnen hun gemeenschap. Historicus en nieuwtestamenticus David Downs laat zien dat deze cultuur van benefaction ook de sociale achtergrond vormt waartegen Paulus' collecte voor Jeruzalem moet worden verstaan. Paulus gebruikt wel de vertrouwde taal van geven, eer en gemeenschap, maar hij plaatst die binnen een ander kader: **genade, gelijkheid en onderlinge verbondenheid in Christus.**

Ook financiële integriteit krijgt hier een plaats. Paulus zorgt ervoor dat meerdere personen bij het beheer betrokken zijn en schrijft dat hij rekening houdt met wat **“goed is, niet alleen in het oog van de Heer, maar ook in het oog van de mensen”** (8:21). Dat is een bijzonder volwassen visie op kerkelijk financieel beheer. Geestelijke bedoelingen vervangen geen goede procedures. Juist wanneer geld aan God wordt toegewijd, moet het zorgvuldig worden behandeld. Transparantie beschermt zowel de gevers als degenen die het geld beheren en uiteindelijk ook de geloofwaardigheid van de missie.

Het uiteindelijke doel van de collecte wordt in hoofdstuk 9 prachtig beschreven. De gift voorziet in behoeften. Daardoor ontstaat dankbaarheid. Mensen zien de gehoorzaamheid van de gevers en verheerlijken God. Uiteindelijk eindigt Paulus met: **“Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke gave!”** Daar ligt de verbinding tussen stewardship en missie. Geld kan voedsel kopen, onderwijs mogelijk maken, een project ondersteunen of een zendingswerker helpen. **De Bijbelse bedoeling gaat dieper: middelen worden gebruikt om relaties te herstellen, nood te verlichten, gemeenschap te vormen en Gods karakter zichtbaar te maken.**

Dat geeft ons ook een gezonde vraag richting de kerk als instelling. Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat geld daadwerkelijk de missie dient? Welke vormen van transparantie helpen gemeenteleden om vertrouwen te hebben? En hoe zorgen we ervoor dat financiële middelen uiteindelijk bij mensen en bij het evangelie uitkomen?

Samen overleggen

1. Hoe voorkomt Paulus dat de ontvangers van de collecte als minderwaardig worden behandeld?
2. Welke lessen kunnen wij uit het manna-verhaal halen voor onze omgang met financiële overvloed?
3. Waarom vindt Paulus financiële transparantie belangrijk, zelfs wanneer hij ervan overtuigd is dat hij zelf integer handelt?
4. Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat onze financiële rentmeesterschap uiteindelijk zichtbaar wordt in daadwerkelijke missie, dienstbaarheid en zorg voor mensen?